

Transportstyrelsens föreskrifter om hälsokrav m.m. för lokförare; (konsoliderad elektronisk utgåva)

TSFS 2011:61

Konsoliderad elektronisk
utgåva

beslutade den 9 juni 2011. Ändringar införda t.o.m. TSFS 2013:52.

JÄRNVÄG

Den konsoliderade elektroniska utgåvan kan innehålla fel. Observera därför att det alltid är den tryckta utgåvan som gäller.

Inledande bestämmelser

Tillämpningsområde

1 § Dessa föreskrifter innehåller bestämmelser om hälsokrav för att framföra järnvägsfordon, inledande undersökningar, regelbundna hälsokontroller och andra undersökningar för att bedöma förarens lämplighet att utöva yrket samt särskilt tillstånd för läkare och psykologer.

Definitioner

2 § De beteckningar som används i dessa föreskrifter har samma betydelse som i lagen (2011:725) om behörighet för lokförare och förordningen (2011:728) om behörighet för lokförare.

Hälsokrav

Allmänt

3 § En förare får inte lida av sjukdom eller tillstånd som kan påverka medvetandet eller medföra nedsatt uppmärksamhet, vakenhet, omdöme eller koncentration. Detsamma gäller sjukdomar eller tillstånd som kan orsaka plötslig arbetsoförmåga, nedsättning av balans eller koordination eller en betydande begränsning av rörligheten på så sätt att det kan innebära en risk för trafiksäkerheten.

Det är inte tillåtet att använda läkemedel eller andra ämnen som kan ha sådan inverkan som framgår av första stycket.

Till sådana sjukdomar och tillstånd som avses i första stycket hör alltid

1. hjärtsjukdom, obehandlat eller inte framgångsrikt behandlat högt blodtryck eller symptomgivande lågt blodtryck eller kärlsjukdomar med risk för medvetandestörningar,

2. diabetessjukdom som behandlas med tabletter eller insulin,

3. epilepsi och andra neurologiska sjukdomar och tillstånd,
4. yrselsjukdomar,
5. sömn- och vakenhetsstörningar,
6. demenssjukdomar,
7. kognitiva funktionsnedsättningar,
8. psykiska sjukdomar och störningar,
9. ADHD, autismspektrumtillstånd och likartade tillstånd,
10. psykisk utvecklingsstörning, och
11. missbruks- eller beroendetillstånd. (TSFS 2013:52)

4 § Om föraren inte uppfyller hälsokraven i dessa föreskrifter får läkaren eller psykologen med särskilt tillstånd inte utfärda utlåtande om att föraren är fysiskt, psykiskt eller yrkespsykologiskt lämplig att framföra järnvägsfordon.

Transportstyrelsen ska, efter ansökan från föraren, göra en särskild bedömning av om sjukdomen eller tillståndet enligt 3 § tredje stycket i aktuellt fall utgör hinder i fråga om lämplighet att framföra järnvägsfordon och meddela beslut härom.

Förare som inte uppfyller kraven på synfunktion enligt 5 §, kan till Transportstyrelsen ansöka om en särskild bedömning. Transportstyrelsen ska bedöma om förarens synfunktion i aktuellt fall utgör hinder i fråga om lämplighet att framföra järnvägsfordon och meddela beslut härom. Beslut om särskild bedömning angående synfunktionen kan endast medges om

1. föraren tidigare har fått beslut om undantag från synkraven i 14 § Järnvägsinspektionens föreskrifter och allmänna råd (BV-FS 2000:4) om hälsoundersökning och hälsotillstånd för personal med arbetsuppgifter av betydelse för trafiksäkerheten, och

2. förarens synfunktion inte har försämrats sedan det tidigare beslutet.

Den geografiska begränsningen av förarens förarbevis efter särskild bedömning avseende synfunktionen framgår av 10 a § Transportstyrelsens föreskrifter (TSFS 2011:58) om förarbevis och kompletterande intyg. (TSFS 2013:52)

Syn

5 § Synfunktionen ska vara så god att all trafiksäkerhetsmässigt viktig information kan uppfattas utan svårighet. Följande krav ställs beträffande synen.

1. Om nödvändig synskärpa endast uppnås med korrektionsglas får inte korrektionsvärdena överstiga +5D (översynthet) eller -8D (närsynthet) i den mest brytande meridianen. Kontaktlinser är tillåtna oavsett korrektionsvärden under förutsättning att läkare med särskilt tillstånd bedömer att föraren i övrigt uppfyller synkraven samt att kontaktlinserna kan användas under ett helt arbetspass.

2. Normalt färgseende ska vara påvisat genom erkänt test.

3. Kontrastkänsligheten ska vara god.

4. Dubbelseende får inte förekomma.

5. Mörkerseendet ska vara normalt.

6. Ögonens och huvudets rörlighet ska vara normal.

7. Progressiv ögonsjukdom eller annan ögonsjukdom som kan innebära en risk för trafiksäkerheten får inte förekomma.

8. Linsimplantat, keratomi och keratektomi är tillåtna om kontroller sker i den omfattning som behandlande läkare finner lämpligt.

9. Avståndssynskärpan med eller utan korrektion ska vara minst 1,0 binokulärt (båda ögonen tillsammans) och minst 0,5 på det sämsta ögat.

10. Förmåga att motstå bländning ska finnas.

11. Synfältet ska vara normalt. (TSFS 2013:52)

6 § Färgade kontaktlinser eller fotokromatiska linser får inte användas.

Hörsel

7 § Hörselfunktionen ska vara så god att all trafiksäkerhetsmässigt viktig information kan uppfattas utan svårighet.

Hörselfunktionen ska bekräftas med audiogram. Vid bedömningen ska följande värden betraktas som riktvärden. Hörtrösklarna får inte överstiga 40 dB vid frekvenserna 500 och 1 000 Hz samt 45 dB vid frekvensen 2 000 Hz för vardera örat. (TSFS 2013:52)

8 § Om nödvändig hörselfunktion endast uppnås med hörapparat ska föraren använda denna under tjänstgöring. Vidare ska ett praktiskt hörselprov i aktuell arbetsmiljö visa att all information av betydelse för trafiksäkerheten kan uppfattas utan svårighet.

9 § Om hörselskydd används får skyddens dämpande egenskaper inte vara större än att ljuduppfattningen motsvarar kraven i 7–8 §§.

Tal

9 a § Talfunktionen ska vara så god att all trafiksäkerhetsmässigt viktig information kan framföras utan svårighet. (TSFS 2013:52)

Inledande undersökningar, regelbundna hälsokontroller och bedömning efter frånvaro

Inledande medicinsk hälsoundersökning

10 § För att bedöma om föraren uppfyller hälsokraven i dessa föreskrifter ska en inledande medicinsk hälsoundersökning genomföras. Inför undersökningen ska föraren avge hälsodeklaration på en blankett som Transportstyrelsen har fastställt. Undersökningen ska förutom en allmän medicinsk undersökning innehålla

1. undersökning av syn, hörsel och färgseende genom användning av erkända metoder och tester,
2. kontroll av längd och vikt,
3. kontroll av blodtryck och blodsockernivå,
4. nödvändiga urin- och blodprov för upptäckt av tillstånd och sjukdomar som indikeras vid den medicinska undersökningen eller som framkommer av hälsodeklarationen,

5. undersökning genom erkända metoder och tester som kan påvisa missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, läkemedel eller andra ämnen som kan innebära en risk för trafiksäkerheten, och

6. en bedömning av ett elektrokardiogram (EKG) efter undersökning vid vila.

Inledande yrkespsykologisk undersökning

11 § För att bedöma den yrkespsykologiska lämpligheten i förhållande till den aktuella arbetsuppgiften ska en inledande yrkespsykologisk undersökning genomföras. Av undersökningen ska framgå om föraren

1. har några konstaterade yrkespsykologiska brister, särskilt vad gäller funktionell förmåga, och

2. uppvisar några relevanta faktorer avseende personligheten, som sannolikt kan påverka förmågan att utföra arbetsuppgifterna på ett säkert sätt.

Regelbundna hälsokontroller

12 § En förare ska genomgå hälsokontroll minst vart tredje år upp till 55 års ålder och därefter varje år. Vid läkarundersökningen ska föraren avge hälsodeklaration på en blankett som Transportstyrelsen har fastställt.

Om förarens hälsotillstånd så kräver ska undersökning utföras med kortare intervall.

13 § Den regelbundna hälsokontrollen ska förutom en allmän medicinsk undersökning minst innehålla

1. undersökning av syn, hörsel och färgseende genom användning av erkända metoder och tester,

2. kontroll av längd och vikt,

3. kontroll av blodtryck och blodsockernivå,

4. nödvändiga urin- eller blodprov för upptäckt av tillstånd och sjukdomar som indikeras vid den medicinska undersökningen eller som framkommer av hälsodeklarationen, och

5. undersökning, efter klinisk indikering, genom erkända metoder och tester som kan påvisa missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, läkemedel eller andra ämnen som kan innebära en risk för trafiksäkerheten.

För en förare som har fyllt 40 år ska undersökningen enligt första stycket även innehålla en bedömning av ett elektrokardiogram (EKG) efter undersökning vid vila.

Bedömning efter frånvaro från tjänstgöring

14 § Den som har haft en sammanhängande frånvaro- eller sjukskrivningsperiod i mer än 30 dagar, upprepad korttidsfrånvaro eller som tagits ur tjänst efter direkt inblandning i en olycka eller tillbud ska före fortsatt tjänstgöring bedömas av läkare med särskilt tillstånd avseende hälsokraven i dessa föreskrifter.

Med sammanhängande frånvaro avses i dessa föreskrifter inte semester eller annan godtagbar frånvaro. (TSFS 2013:52)

Särskilt tillstånd för läkare och psykologer

Vad ett särskilt tillstånd omfattar

15 § En läkare med särskilt tillstånd har rätt att utföra undersökningar och hälsokontroller avseende fysisk och psykisk lämplighet att framföra järnvägsfordon, samt göra de bedömningar som avses i 14 §.

För att en läkare med särskilt tillstånd enligt första stycket ska få utföra inledande yrkespsykologiska undersökningar, krävs ett särskilt tillstånd att utföra dessa undersökningar.

16 § En psykolog med särskilt tillstånd har rätt att utföra inledande yrkespsykologiska undersökningar.

Krav för att beviljas särskilt tillstånd

17 § Särskilt tillstånd för läkare får utfärdas för den som

1. har giltig läkarlegitimation, och
2. kan styrka kunskaper om de risker som är förenade med säkerhetsarbete i järnvägsmiljö.

En läkare som ansöker om särskilt tillstånd att utföra inledande yrkespsykologiska undersökningar ska, utöver vad som anges i första stycket, kunna styrka

1. kunskaper om yrkespsykologiska bedömningar, och
2. kännedom om för ändamålet relevanta undersökningsmetoder.

18 § Särskilt tillstånd för psykolog får utfärdas för den som

1. har giltig psykologlegitimation,
2. kan styrka kunskaper om de risker som är förenade med säkerhetsarbete i järnvägsmiljö,
3. kan styrka kunskaper om yrkespsykologiska bedömningar, och
4. kan styrka kännedom om för ändamålet relevanta undersökningsmetoder.

Ansökningsförfarandet

19 § Ansökan om särskilt tillstånd för att få utföra undersökningar och hälsokontroller enligt lagen (2011:725) om behörighet för lokförare ska ges in till Transportstyrelsen på en blankett som Transportstyrelsen har fastställt.

Giltighetstid m.m.

20 § Ett beslut om särskilt tillstånd är giltigt under högst fem år från och med den dag då det särskilda tillståndet beviljades. Transportstyrelsen kan besluta om kortare giltighetstid om särskilda skäl föreligger.

21 § En tillståndshavare kan ansöka om ändring av det särskilda tillståndet. Ansökan om ändring ska ges in till Transportstyrelsen.

För att ett tillstånd ska ändras måste nödvändiga kompletterande uppgifter skickas in.

22 § En tillståndshavare kan ansöka om förnyat särskilt tillstånd. Ansökan om förnyat särskilt tillstånd ska ges in till Transportstyrelsen på en blankett som Transportstyrelsen har fastställt.

Tillståndshavaren ska, för att kunna beviljas förnyat särskilt tillstånd, kunna visa att

1. förutsättningarna för det särskilda tillståndet fortfarande gäller, och
2. tillståndshavaren under tillståndets giltighetstid har utfört eller haft överinseende över minst 10 undersökningar eller hälsokontroller eller, om det särskilda tillståndets giltighetstid är kortare än fem år, det antal undersökningar som Transportstyrelsen finner lämpligt.

Ett beslut om förnyat särskilt tillstånd är giltigt under högst fem år från och med den dag då det förnyade särskilda tillståndet beviljades.

Dokumentation

23 § En tillståndshavare som utför undersökningar eller hälsokontroller enligt lagen (2011:725) om behörighet för lokförare ska, efter varje genomförd undersökning eller hälsokontroll, upprätta ett skriftligt utlåtande. Utlåtandet ska visa om föraren uppfyller hälsokraven i dessa föreskrifter. En tillståndshavare som utför bedömningar enligt 14 § ska efter varje bedömning dokumentera sitt ställningstagande.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna författning träder i kraft den 1 juli 2011.
2. För förare som framför järnvägsfordon även i andra stater än Sverige ska denna författning tillämpas från och med den 29 oktober 2011 även om föraren ännu inte har ett förarbevis. Ett intervall för regelbundna hälsokontroller enligt Järnvägsinspektionens föreskrifter (BV-FS 2000:4) om hälsoundersökning och hälsotillstånd för personal med arbetsuppgifter av betydelse för trafiksäkerheten som har påbörjats före den 29 oktober 2011 får fullföljas.
3. För förare som framför järnvägsfordon enbart i Sverige ska denna författning tillämpas från och med den 29 oktober 2013. Från och med den 29 oktober 2011 till och med den 28 oktober 2013 ska dessa förare genomgå hälsoundersökningar och uppfylla hälsokrav enligt äldre föreskrifter. Ett intervall för regelbundna hälsokontroller som har påbörjats före den 29 oktober 2013 får fullföljas.
4. För förare som avses i punkten 3 som ansöker och beviljas förarbevis under tiden den 29 oktober 2011 till och med den 28 oktober 2013 ska denna författning tillämpas från och med dagen för utfärdandet av förarbeviset. Ett intervall för regelbundna hälsokontroller enligt äldre föreskrifter som har påbörjats före dagen för utfärdandet av förarbeviset får fullföljas.

5. Beslut om undantag från hälsokrav enligt Järnvägsinspektionens föreskrifter (BV-FS 2000:4) om hälsundersökning och hälsotillstånd för personal med arbetsuppgifter av betydelse för trafiksäkerheten fortsätter att gälla enligt de villkor som har angivits i varje enskilt beslut.

TSFS 2013:52

1. Denna författning träder i kraft den 1 juli 2013.

2. För förare som framför järnvägsfordon även i andra stater än Sverige ska denna författning tillämpas från och med den 29 oktober 2011 även om föraren ännu inte har ett förarbevis. Ett intervall för regelbundna hälsokontroller enligt Järnvägsinspektionens föreskrifter och allmänna råd (BV-FS 2000:4) om hälsundersökning och hälsotillstånd för personal med arbetsuppgifter av betydelse för trafiksäkerheten som har påbörjats före den 29 oktober 2011 får fullföljas.

3. För förare som framför järnvägsfordon enbart i Sverige ska denna författning tillämpas från och med den 29 oktober 2013. Från och med den 29 oktober 2011 till och med den 28 oktober 2013 ska dessa förare genomgå hälsundersökningar och uppfylla hälsokrav enligt äldre föreskrifter. Ett intervall för regelbundna hälsokontroller som har påbörjats före den 29 oktober 2013 får fullföljas.

4. För förare som avses i punkten 3 som ansöker och beviljas förarbevis under tiden den 29 oktober 2011 till och med den 28 oktober 2013 ska denna författning tillämpas från och med dagen för utfärdandet av förarbeviset. Ett intervall för regelbundna hälsokontroller enligt äldre föreskrifter som har påbörjats före dagen för utfärdandet av förarbeviset får fullföljas.

5. Beslut om undantag från hälsokrav enligt Järnvägsinspektionens föreskrifter och allmänna råd (BV-FS 2000:4) om hälsundersökning och hälsotillstånd för personal med arbetsuppgifter av betydelse för trafiksäkerheten fortsätter att gälla enligt de villkor som har angivits i varje enskilt beslut.